

POHJOIS-POHJANMAAN LIITTO
Council of Oulu Region

A.D.E.P.

**Action pour Développer Expérimenter et
Pérenniser des dispositifs innovants
d'appui aux territoires**

LOPPURAPORTTI

16.8.2007

1. YLEISTÄ

Tässä loppuraportissa kuvataan kansainvälisen A.D.E.P. projektin suomalaisen osakonnaisuuden toteuttamista ja saavutettuja tuloksia.

1.1 Projektin perustiedot

Projektin nimi: A.D.E.P.

Action pour **D**évelopper **E**xpérimenter et **P**érenniser des dispositifs innovants d'appui aux territoires

Action to Develop Experiment and Mainstream innovative schemes to support territories

”Innovatiivisten aluetukimuotojen kehittäminen, kokeileminen ja vaikiinnuttaminen”

Ohjelmayhteys: Interreg III C (South-West)

Toteutusaika: 1.1.2004 – 30.6.2007

Projektikonsortio: Ranska – Midi Pyrénées
Espanja – Navarra
Italia – Toscana
Irlanti – Border, Midland, Western
Puola – Kujawsko-Pomorskie ja Podkarpackie
Suomi – Pohjois-Suomi

1.2 Projektin organisoituminen

Projektin toteuttamista valvomaan ja ohjaamaan oli asetettu kansainvälinen ohjauskomitea (Interregional steering committee), jossa oli edustajia jokaisesta osallistujamaasta.

Projektin hallinnosta vastasi kansainvälinen tekninen johtotiimi (Interregional technical management team).

Projektin toimenpiteiden toteuttamisesta vastasivat alueelliset partnerit (regional partners).

Projektin pääpartnerina toimi ranskalainen yhteistyökumppani, Midi-Pyrénéesin alue.

Suomalaisena partnerina projektissa toimi Pohjois-Pohjanmaan Liitto (partner), joka edusti koko Pohjois-Suomea Lapin ja Keski-Pohjanmaan Liittojen suostumuksella.

Oulunkaaren seutukunta (partner) toimi Pohjois-Pohjanmaan Liiton yhteistyökumppanina toteuttaen projektin käytännön toimenpiteet.

Suomalaisina paikallisina projektin osallistujina (local participants) olivat:

- Kierikki –keskus (Yli-li) ja Kulttuuri-Kauppila (li)
- Micropolis (li) ja Humanpolis (Utajärvi)
- Kehittämiskeskus Pohjantähti (Pudasjärvi).

Suomalaisen osaprojektin toteuttamisesta vastasivat:

- Ilkka Yliniemi, Pohjois-Pohjanmaan Liitto
- projektin johtajana Oulunkaaren seutukuntajohtajat Tapani Turpeinen (2004 – 2005) ja Kirsti Ylitalo (2006 – 2007)
- projektipäällikkönä Pangiotis Moyzakitis (2004 – 2005) ja Matti Matero (2006 – 2007)
- paikallisten osaprojektien projektipäälliköt Leena Lehtinen (Kierikki), Ari Alatossava (Micropolis) ja Ritva Okkonen (Humanpolis), Matti Matero (Pohjantähti).

1.3 Yhteistyöteemat

A.D.E.P. projekti toteutettiin kahdella tasolla. Projektipartnerit työstivät alueellisia kehittämissuunnitelmia ja paikalliset projektin osallistujat paikallisia kehittämiskohteita. Yksi paikallisten toimijoiden valintakriteereistä oli se, että kehittämishankkeen aihealue kiinnosti myös muita osapuolia. Eri partnerialueiden paikallisista toimijoista muodostettiin kansainvälisiä kehittämisteemoja:

- Territorial Heritage Theme (Alueellinen perinnekulttuuri)
- Quality of Local Products (Paikallisten tuotteiden laatu)
- Innovation and Centres of Competitiveness Theme (Innovaatio ja osaamiskeskukset)
- Support for Micro-Enterprise Theme (Pienten yritysten tuki)
- Local Employment Plans (Paikalliset työllisyysuunnitelmat).

Suomalaiset osapuolet osallistuivat Alueellinen perinnekulttuuri (Kierikki ja Kulttuuri-Kauppila), Innovaatio ja osaamiskeskukset (Micropolis – Humanpolis) ja Pienten yritysten tuki (Pohjantähti) teemoihin.

2. HANKKEEN TAVOITE

A.D.E.P. projektin tavoitteena oli valmistaa osallisuusalueita uusiin kehittämissuunnitelmiin sekä vahvistaa alueellisen kehittämisen politiikoita jakamalla ja levittämällä aluekehittämisen eurooppalaisia kokemuksia projektipartnereiden kesken.

Suomalaisen osaprojektin tavoitetta voidaan tarkastella kahdella tasolla: seudullisen projektin tavoite ja paikallisten osallistujien tavoitteet.

Seudullisen projektin keskeisenä tavoitteena oli:

- kehittää strategiatyön menetelmiä ja välineitä alueen kuntien tarpeisiin
- käynnistää strategioiden implementointiprosessi
- kehittää alueen kuntien välistä yhteistyötä sekä organisaatioiden että työntekijöiden välillä
- selvittää ja suunnitella, miten alueen kuntien hallinnollisia rutiineja ja palveluita voidaan toteuttaa hajautetussa organisaatiossa.

Paikallisten osallistujien tavoitteena oli:

Kierikki – Kulttuuri-Kauppila: kehittää Oulunkaaren seutukunnan perinnekulttuuriin perustuvaa matkailua.

Micropolis – Humanpolis: Micropolis Spectrum testauslaboratorion liiketoimintasuunnitelman kehittäminen ja Humanpolis testausympäristön markkinointisuunnitelman kehittäminen

Pohjantähti: verkostomaisen koko Oulunkaaren seutukuntaa palvelevan oppimiskeskusten toimintamallin kehittäminen ja testaaminen.

3. SUORITETUT TOIMENPITEET JA SAAVUTETUT TULOKSET

A.D.E.P. käynnistyi keväällä 2004 ja päättyi kesäkuussa 2007. Projekti toteutettiin kolmi-vaiheita metodia käyttäen:

- projektiin osallistuviin alueisiin tutustuminen (auditointi)
- kokeileva vaihe
- kokemusten vaihto ja toimintamallien vakiinnuttaminen.

Projektin toteutus jaettiin sisällöllisesti ja aikataulullisesti neljään komponenttiin:

Komponentti	Sisältö	Toteutus
1	Hallinto ja koordinaatio	Koko projektin kesto
2	Strateginen suunnittelu ja kehittäminen	2004
3	Paikalliset ja alueelliset innovaatiot; paikallisten toimijoiden osaprojektit Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyön kehittäminen	2005 - 2006
4	Komponentti 3 tulosten vakiinnuttaminen ja seuranta Palveluiden ja tuotannon kehittäminen	2006 - 2007

Projektin tulokset verrattuna asetettuihin tavoitteisiin on esitetty komponenteittain liitteessä 1.

Projektissa tuotetut materiaalit ja dokumentit on lueteltu liitteessä 2.

Suomalaisten osallistuminen kansainvälisiin projektitapahtumiin on esitetty liitteessä 3.

3.1 Seutukunnallinen projekti

Suomessa hankkeen vastuullisena organisaationa toimi Pohjois-Pohjanmaan Liitto. Oulunkaaren seutukunta toimi projektia toteuttavana organisaationa. Projektikonaisuus toteutettiin kahdella tasolla: seutukunnallinen projekti ja paikallisten toimijoiden projektit.

Seutukunnallisen projektin tavoitteena oli kehittää kuntien strategiatyön prosesseja sekä käynnistää strategioiden impletoiminen sekä kehittää kuntien välistä yhteistyötä. Käytännössä A.D.E.P. projektin puitteissa toteutettiin kaikissa seutukunnan kunnissa prosessi, jossa kunnat työstivät kuntien kehittämissstrategiat BSC-menetelmää käyttäen. Projekti toimi prosessia eteenpäin vievänä ja ohjaavana resurssina sekä tarjosi kunnille mahdollisuuden opetella strategian työstämistä. Laadittujen strategioiden toteuttamisen suunnittelua aloitettiin käynnistämällä palvelustrategiaprosessi. Projektin puitteissa palvelustrategian keittämiseksi pyrittiin toteuttamaan esimerkkitapauksena seudullisen kuntapalvelutoimiston toimintamallin ja liiketoiminnan suunnittelu.

Projektissa toteutettiin tavoitteena ollut strategisen suunnittelun vaihe sekä käynnistettiin strategioiden vieminen käytäntöön. Projektille säädetyn aikarajan ja resurssien puitteissa ei kuitenkaan koko implementointivaihetta ollut mahdollista toteuttaa. Sen sijaan toteutettiin esimerkkitapauksena seudullisen kuntapalvelutoimiston toimintamallin ja liiketoiminnan suunnitteluvaihe.

Projekti on tarjonnut seudun kunnille mahdollisuuden opetella strategista suunnittelua, mutta suunnitelmien toimeenpaneminen on kuntien tehtävä itse. Tältä osin projektin konkreettisten tulosten saavuttaminen tullaan näkemään lähitulevaisuudessa.

Seudullinen projektikokonaisuus toteutui projektin hakuvaiheessa laaditun suunnitelman mukaisesti ja asetetut tavoitteen voidaan katsoa saavutetun (liite 1). Projektin myötä alueelle kertynyt osaaminen kansainvälisen projektikonsortion toiminnasta ja hallinnoinnista sekä kansainvälinen verkostoituminen ovat lisäarvoja, joita voidaan varmasti hyödyntää

Ongelmia projektin toteuttamiselle aiheuttivat mm. projektihenkilöstön vaihtuminen kesken projektin toteutuksen sekä projektin suunnitellun toteutusajan jatkuminen aina kesäkuulle 2007 saakka alkuperäisestä vuoden 2006 lopun sijaan. Tämä aiheutti pääasiassa projektin kustannusarvion ylittymisen.

Kansainvälisten partnereiden suomalaista osapuolta kohtaan osoittama mielenkiinto yhteistyön jatkamiseksi on ollut lupaavaa ja edellytykset kansainvälisen yhteistyön jatkamiselle ovat erinomaiset.

3.2 Paikallisten toimijoiden projektit

Suomen osaprojektin paikallisten toimijoiden tavoitteet olivat varsin konkreettisia ja ne saavutettiin hyvin.

Kierikki-keskuksen ja Kulttuuri-Kauppilan tavoitteena oli kehittää ja testata paikalliseen perinnekulttuuriin perustuvaa matkailua ja matkailutuotteita Oulunkaaren seutukunnan

alueella. Konkreettisenä toimenpiteenä toteutettiin alueen kulttuurireitistön suunnittelu ja materiaalin kokoaminen. Tuloksena syntyi Virtojen varsilla – Oulunkaaren seutukunnan kulttuuri- ja luontomatkailureitti, joka julkaistiin suomeksi että englanniksi sekä kirjasena että internetissä (www.infokartta.fi/oulunkaari). Lisäksi suunniteltiin lapsille suunnattu luolamaalausleiri.

Micropolis ja Humanpolis toteuttivat A.D.E.P.- projektin viitekehyksessä Micropolis Spectrum suunnittelu ja testauslaboratorion liiketoimintasuunnitelman ja Humanpolioksen testausympäristön markkinointisuunnitelman sekä Multipolisverkoston strategiapäivityksen. Projekti mahdollisti myös mm. partnerihakua ja neuvotteluita asiakasyritysten ja rahoittajien kanssa. Toimenpiteiden tuloksena Micropolis Spectrumin toiminta on käynnistynyt. Myös joitakin kokemuksia A.D.E.P. projektista on hyödynnetty Multipoloksen strategiapäivityksessä.

Pohjantähden tavoitteena oli kehittää alueen elinkeinoelämää palveleva verkostomaisen oppimiskeskuksen toimintamalli ja kokeilla sitä käytännössä. Kehittämisen taustalla oli aikaisemmin toteutetun paikallisen oppimiskeskuksen toimintamallin suunnittelu. Seudullisen oppimiskeskuksen toimintamallia kokeiltiin käytännössä mm. Oulun yliopiston opintokokonaisuuksien välittämisellä Pudasjärvellä ja Utajärvellä toimiville yhtäaikaistulle opetusryhmille. Merkittävin kehittyminen kohdistui kuitenkin oppimiskeskuksen toiminnan perusajatuksen uudelleen suuntaamisen ja alueellisen osaamistarpeen määrittelyyn. Oppimiskeskuksen roolia suunnattiinkin voimakkaasti alueella toimivien pk-yritysten t&K-toiminnan aktivoimiseen sekä välittäjäorganisaationa toimimiseen.

Paikallisten toimijoiden osaprojektien toteutumisen arvioiminen on varsin selkeää konkreettisista tavoitteista johtuen. Asetettujen tavoitteiden voidaan katsoa toteutuneen täysin, joskin Pohjantähden osalta saavutettujen tulosten arvoa voidaan osin kiistää, mikäli kuntaorganisaation sisällä ei päästä selvyteen kunnan omien organisaatioiden välisestä työnjaosta. A.D.E.P. projektista saadut kokemukset ovat nostaneet myös paikallisten toimijoiden valmiutta toimia kansainvälisissä yhteistyöhankkeissa. Kansainväliset partnerit ovat myös osoittaneet kiinnostusta yhteistyön jatkamiselle.

3.3 Budjetti

A.D.E.P. -projektille myönnetty budjetti oli kokonaisuudessaan 4 583 000 €. Suomen osaprojektille myönnetty osuus oli 608 800 €, josta

75%	Interreg IIIC
10%	Kansallinen rahoitus / Sisäministeriö
2,5 %	Pohjois-Pohjanmaan Liitto
12,5%	Oulunkaaren Seutukunta.

Interreg leikkasi projektille myönnettyä rahoitusta koko projektikonsortion osalta vuosien 2004 ja 2005 toteutumatta jääneiden kustannusten osalta, yhteensä noin 120 000 €. Suomen osaprojektin budjetiksi jäi leikkauksen jälkeen 607 574 €. Projektin budjetti jakautui menoluokittain seuraavasti:

Kustannuslaji	
Henkilöstökustannukset	95 519,08
Halinnolliset kulut	32 152,65
Asiantuntijapalvelut	132 225,43
Matkakustannukset	92 351,36
Kansainväliset tapahtumat	30 133,19
Mainonta ja markkinointi	5 649,95
Muut kulut	0,00
Investoinnit	13 593,64
Paikalliset osa-projekti	205 948,70
TOTAL	607 574,00

Suomen projektin osalta myönnetty budjetti ylitettiin noin 20 000 eurolla, johtuen pääasiassa projektin toteutusajan pitenemisestä ja siitä aiheutuneista henkilöstökuluista, budjetoimattomista päätöskokous- ja seminaarikustannuksista sekä arvioitua suurempina toteutuneista matkustuskustannuksista. Ylitystä pyrittiin minimoimaan mm. vähentämällä projektin henkilöresurssit kokoaikaisesta osa-aikaiseksi vuosien 2006 ja 2007 osalta. Tämä toimenpide tosin johtui osaltaan myös henkilövaihdoksista. Oulunkaaren seutukunta vastaa projektin ylittyneistä kustannuksista.

3.4. Muut tulokset

Osallistuminen kansainväliseen projektikokonaisuuteen on ollut varsin antoisaa kaikilla projektin toteuttamisen tasolla. Kielitaidon kehittyminen, eurooppalaisiin kulttuureihin tutustuminen ja kansainvälisten projektityötapojen omaksuminen ovat parantaneet merkittävästi jokaisen projektiin osallistuneen valmiuksia kansainvälisiin kehittämissankkeisiin osallistumiselle. Projektiin osallistumisen myötä myös eurooppalainen verkostoituminen on luonnollista. Oulunkaaren seutukunta onkin jo tehnyt kansainvälisen yhteistyön avauksia mm. terveydenhuollon osa-alueella.

Suomalaisista osallistujista projekti oli sisällöllisesti antoisin paikallisten toimijoiden toteuttamien osa-projektien kannalta:

- Kierikki sai mahdollisuuden oppia perinnekulttuuriin perustuvan matkailun kehittämisestä niiltä eurooppalaisilta alueilta, joilla on aiheeseen pitkät perinteet.
- Micropolis ja Humanpolis pääsivät erityisesti puolalaisen Aviation Valley - ilmailuteollisuuden klusterin kanssa läheiseen yhteistyöhön, josta oli apua liiketoimintasuunnitelmien laatimisessa ja strategisessa suunnittelussa.
- Pohjantähti "joutui" kansainvälisten partnereiden sparraamana pohtimaan toimintojensa fokusoimista kokonaan uudelleen.

Mielenkiintoinen seuraus A.D.E.P. projektista oli myös se, että Micropolis, Humanpolis ja Pohjantähti "löysivät toisensa" ja ovat käynnistäneet yhteisen kehittämishankkeen pk-yritysten tukipalveluiden kehittämiseksi.

Kokonaisuutena A.D.E.P. projektissa saavutettuja tuloksia ja niiden tuomaa hyötyä voidaan arvioida muutamien vuosien kuluttua. Nyt saavutetut tulokset voivat olla merkittävä edistysaskel, mikäli askeleita otetaan lisää. Jos A.D.E.P. jää ainutkertaiseksi suoritteeksi, valuvat tuloksetkin osittain hukkaan.

Liite 1. Projektin tavoitteet ja tulokset

Komponentti 1	Hallinto ja koordinaatio
Tavoite	Projektin toteuttaminen
Tulos	Projekti on toteutettu Interreg III C hallinnollisten käytänteiden edellyttämällä tavalla.

Komponentti 2	Strateginen suunnittelu ja kehittäminen
Tavoite	Kuntien strategiatyön kehittäminen ja saattaminen seutukunnan strategian tasolle. Kuntien palvelustrategioiden tuottaminen.
Tulos	6 kunnan kehittämisstrategiat on laadittu yhtenäistä metodologiaa käyttäen ja sekä seudulliset että maakunnalliset kehittämisen linjat huomioiden. Palvelustrategioiden laatiminen on käynnistynyt.

Komponentti 3	Paikalliset ja alueelliset innovaatiot; paikallisten toimijoiden osaprojektit Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyön kehittäminen
Tavoite	Kehittää muutama paikallinen innovaatio alueelliselle tasolle. Alueellisten avainmenetelmien kehittäminen Seutukunnan roolin vahvistaminen elinkeinojen kehittämisessä. Uuden toimintakulttuurin kehittäminen strategisten puitteiden suunnittelussa maaseutualueilla / Alueen vetovoimaisuuden kehittäminen.
Tulos	Paikallisten osallistujien toteuttamat osaprojektit, erityisesti Micropolis Spectrumin kehittyminen valtakunnalliselle tasolle. Business Garden Oulunkaari yhteistyön syntyminen

	<p>Pohjantähti on saavuttamassa Polis-statusen.</p> <p>Alueen perinnekulttuuriin perustuvan matkailun palvelutarjonnan kehittyminen.</p>
Komponentti 4	<p>Komponentti 3 tulosten vakiinnuttaminen ja seuranta</p> <p>Palveluiden ja tuotannon kehittäminen</p>
Tavoite	<p>Komponentti 3 tulosten vakiinnuttaminen ja seuranta.</p> <p>Julkisten palveluiden tuotannon yhteisten menetelmien kehittäminen.</p>
Tulos	<p>Paikallisten osallistujien toteuttamien osaprojektien toiminnot ovat vakiintuneet.</p> <p>Kuntapalvelutoimiston toimintamalli ja liiketoimintasuunnitelma on tehty.</p>

Liite 2. Projektin tuottamat materiaalit ja dokumentit

Alueellinen palvelustrategia.

Seutukunnan kuntien strategiadokumentit.

Suunnitelma kuntapalvelutoimiston toimintamalliksi

Toolbox on support for SMEs

Business Plan for Micropolis Spectrum, a microelectronics planning and testing laboratory

Market Survey of Helinä wellness service

Networked model for the Learning Centre

Feasibility Study for developing the needs of schools in a sparsely populated area

A cultural route map of the Oulu Arc area including historical sites: "By the Rivers"

Liite 3. Projektiin osallistuneiden suomalaisten toimijoiden kansainväliset tapahtumat

Oulunkaaren seutukunta

The capitalisation seminar, Oulu, 2006
The capitalization seminar, Grosseto, 2006
The Final Seminar, Toulouse, 2007.

Kierikki

Seminaari, Bydgoszcz, Poland
Opintomatka, BMW alue, Irlanti, 2006
Irlantilainen taiteilijan vierailu Kierikissä, 2006
Global approach group kokous Kierikissä, 2006
The capitalization seminar, Grosseto, 2006

Micropolis-Humanpolis

Esitelmä seminaarissa Rzeszow, Poland, Sept 2005 (two different events)
Opintomatkat ja projektikokoukset:

- Cavan, Ireland, July 2005
- Warszawa, Poland, March 2006
- Cavan, Ireland, May 2006

The capitalisation seminar, Oulu, 2006

Pohjantähti

Opintomatkat ja projektikokoukset

- Cavan, Ireland, July 2005
- Figeac, France, Nov 2005
- Oulu, Iso-Syöte, Feb 2006
- Figeac, France, May 2006
- Athlone and Dublin, Ireland Oct 2006
- Oulu Aug 2006

The capitalisation seminar, Oulu, 2006